

Iin kunnanhallituksen (18.8.2025) lausunto valtiovarainministeriön lausuntopyyntöön kuntien peruspalvelujen valtionosuuden 75 miljoonan euron vähennyksen kohdistamisesta (VM047:00/2025)

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa Orpo-Purran hallituksen kevään 2025 kehysriihen kertaluonteisesta kuntien peruspalvelujen 75 miljoonan, eli noin 2 % valtionosuusleikkauksesta vuoden 2026 valtion talousarvioon. Toimenpiteen tavoitteena on ollut, ettei vähennys kasvata kuntien välisiä suhteellisia eroja valtionosuuksissa.

Iin kunta ei kannata kuntien peruspalvelujen valtionosuuslakiin 32 a § vuodelle 2026 tehtävää vähennystä. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on tärkeä rahoituslähde kunnan lakisääteisten peruspalveluiden rahoittamiseen. Esitetty määräaikainen säästö on ristiriidassa Orpo-Purran hallitusohjelmakirjauksen ja vakiintuneen käytännön kanssa, jossa uudet lakisääteiset tehtävät korvataan kunnille täysimääräisesti.

Kuntien taloustilanne on haastava jo ennestään ilman leikkauksia peruspalvelujen valtionosuuksiin. Tilannetta haastaa aiemmin tehdyt toimet sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kuntien jakosuuksiin sekä suunnitelmat valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksessa suhteessa kuntien verotuloihin sekä lakisääteisten palveluiden todellisiin kustannusvaikutuksiin.

Kunnan peruspalveluista valtaosa kohdistuu varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen, jolloin myös tehtävät säästötoimenpiteet tulevat kohdistumaan kuntalaisten peruspalveluihin. Perusopetuksen oppimisen tuen uudistus astui voimaan 1.8.2025, joka toi kunnalle uusia lakisääteisiä mitoituksia oppimisen tuen järjestämiseen. Tuen uudistukseen kohdennettavat määrärahat on korvattu kuntien peruspalvelujen valtionosuuksissa, joita toisaalta esitetään leikattavaksi. Iin kunnan osalta pelkästään perusopetuksen oppimisen tuen uudistuksen lakisääteisen mitoituksen toteutuminen maksaa vuodessa 0,5 milj. euroa.

Iin kunta katsoo, että kunnalla täytyy olla olosuhteista ja kuntien tulopohjan eroista huolimatta edellytykset selvittää erityisesti lakisääteisistä tehtävistään, eikä kunnan toimintaedellytyksiä voida heikentää, joka vaarantaa kunnan mahdollisuudet päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan.